behandelcentrum

DOKO18

doko18.nl

Gert Dedel

behandelcentrum DOKO18

Met SOLK in de klas ben je de ‘KLOS’!

Welke verwachtingen hebben jongeren?

Welke reacties zijn gewenst bij terugkeer op school?

doko18.nl

Gert Dedel

- **Boomtown Rats - I Don't Like Mondays**

  The silicon chip inside her head
  gets switched to overload
  and nobody's gonna go to school today
  she's gonna make them stay at home
  And daddy doesn't understand it
  he always said she was good as gold
  and he can see
  no reasons
  'cause there are
  no reasons
  what reason do you need to be shown

  tell me why
  i dont like mondays
  tell me why
  i dont like mondays
  tell me why
  i dont like mondays
  i want to shoot the whole day down

behandelcentrum DOKO18

doko18.nl

Gert Dedel

behandelcentrum

Het had niet veel gescheeld, of Bendert was door de zeehond opgegeten. Maar hij ontsnapte en spoelde aan. W12

NRC

WETENSCHAP

Zaterdag 31 januari & Zondag 1 februari 2015

Een miljoen **vage kwalen**

Chronische buikpijn, moeheid, hoofdpijn. Een miljoen Nederlanders komen er mee bij de huisarts. En niemand weet wat helpt. W4-5

?

?

eeskunde

ties vertellen of tumor

Zonne-energie

Beter rendement met nieuwe perovskietkristallen W7

Geschiedenis

Een levensverhaal vertelt veel over de maatschappij W8-9

W4

Ziek, maar waarvan?

Geneeskunde Medisch onverklaarbare klachten zijn lastig wetenschappelijk te onderzoeken, en drijven dokter en patiënt tot wanhoop.

W5

Dieet, yoga en meditatie

Verwachtingen

- Verwachtingen over de behandeling kunnen een belangrijke rol spelen in het begrijpen van de bereidheid van adolescenten en ouders om in te stemmen en mee te werken aan de behandeling.
- Verwachtingen worden beïnvloed en vormgegeven door persoonlijke en sociale indicatoren:
  - behoefte, waarden, mogelijkheden, ervaring, informatie, intenties, attributies, interesse, emoties, stemming, sociale normen, groepsinvloeden en voorwaarden en beperkingen

dok018.nl

Sanne

doko18.nl

Reflectie

- Biomedisch versus biopsychosociaal
  - Hoe sta je er zelf in?
- Waarden en doelen
  - Wat maakt het leven waardevol?
  - Welke doelen stel je?
- Je ziet het niet maar het is er toch
  - SOLK zie je vaak niet, geloof je het wel?

dok018.nl

Systeembiologisch denken: wie durft?

Hullegie et al. NTVF 2012; 122(1):2-6

- Biopsychosociaal model achterhaalt
- Blijft lichaam en geest tegenover elkaar plaatsen

- ‘Acties’ en ‘contexteffect’
- ‘Acties’:
  - Doelgerichte handelingen
  - Altijd betekenisvol
  - Gericht op het bereiken van het gestelde doel
  - Doorbreken van stereotiep gedrag: ‘bad habit’

doko18.nl

SOLK

- 10 tot 15% van de jongeren in Nederland klachten heeft zoals hoofdpijn, vermoeidheid, spierpijn, duizeligheid of buikklachten (Janssens 2011).
- Impact op het dagelijkse functioneren, zoals de mate van schoolverzuim, is groot (Eminson 2007; Janssens 2011).
- De klachten blijken vaak voor te komen bij kinderen en jongeren met angst- en stemmingsproblemen (Eminson 2007; Janssens 2011; Just e.a. 2004; Masi e.a. 2000).

Voor deze workshop: chronische pijn

- Vaak blijft het alarmsignaal aan staan (centrale sensitisatie met als kenmerk allodynie en veralgemeende hyperalgesie)
- Patiënt klaagt over pijn, die langer duurt dan op basis van objectiveerbare bevindingen en kennis van fysiologische herstelprocessen verwacht mag worden
- Medische circuit bewandeld voor onderzoeken en ineffectieve interventies
- Beperkt functioneren, op motorisch en psychosociaal gebied

Chronische pijn

- Descenderende pijninhibitie faalt en is gekoppeld aan psychologische factoren (cognitieve en emotionele) als catastroferen, kinesiofobie, passieve coping, hypervigilantie, angst en depressie > pijnervaring wordt versterkt.

Chronische pijn

- Pijnneuro matrix verandert:
  - Verhoogde neurale activiteit
  - Ander patroon van hersengebieden
  - Efficiëntere verbindingen tussen neuronen
- Gevolg: potentieel niet gevaarlijke boodschappen worden als gevaarlijk geinterpreteerd en nociceptieve prikkels geven langere en intensievere pijnsensaties

Pijnmatrix

- Pijn is een bewuste ervaring
- Interpretatie wordt beïnvloed door
  - Herinneringen
  - Cognities
  - Emoties
  - Pathologische factoren
  - Genetische factoren
- Geen nocisensorisch signaal nodig

Pijnmatrix

- Activiteit in het brein: neurale handtekening

  > specifieke individuele pijnervaring

  > biopsychosociaal van aard

  > samenhang met plaats, intensiteit, emoties, cognities en gedragingen

Onbegrepen pijnklachten en sensitisatie

- Geen afwijkingen of beschadigingen
- Aanpassing van neurofysiologische pijnsysteem
- Sensitisatie binnen perifeer en centraal zenuwstelsel
- Deels genetisch bepaald
- Onderhouden door
  - Psychologische factoren
  - Gedragsmatige factoren
  - Omgevingsfactoren

Onbegrepen pijnklachten en sensitisatie

- Herkennen van centrale sensitisatie:
  - Disproportionele pijn of verergering van klachten
  - Pijngebied is uitgebreid, maar niet volgens dermatomen
  - Pijn is moeilijk te omschrijven
  - Pijn reageert niet op pijnstillers
  - Ongewoon verloop

Studie Perquin (Perquin 2000)

- 5400 kinderen van 0-18 jaar
- Meisjes van 12-18 jaar: veel meer pijn dan andere groepen
- 30-45% continu pijn, waarvan 25 % hoofdpijn in combinatie met buikpijn
- 50% consulteert arts, 39% medicijnen

Biopsychosociaal verklaringsmodel

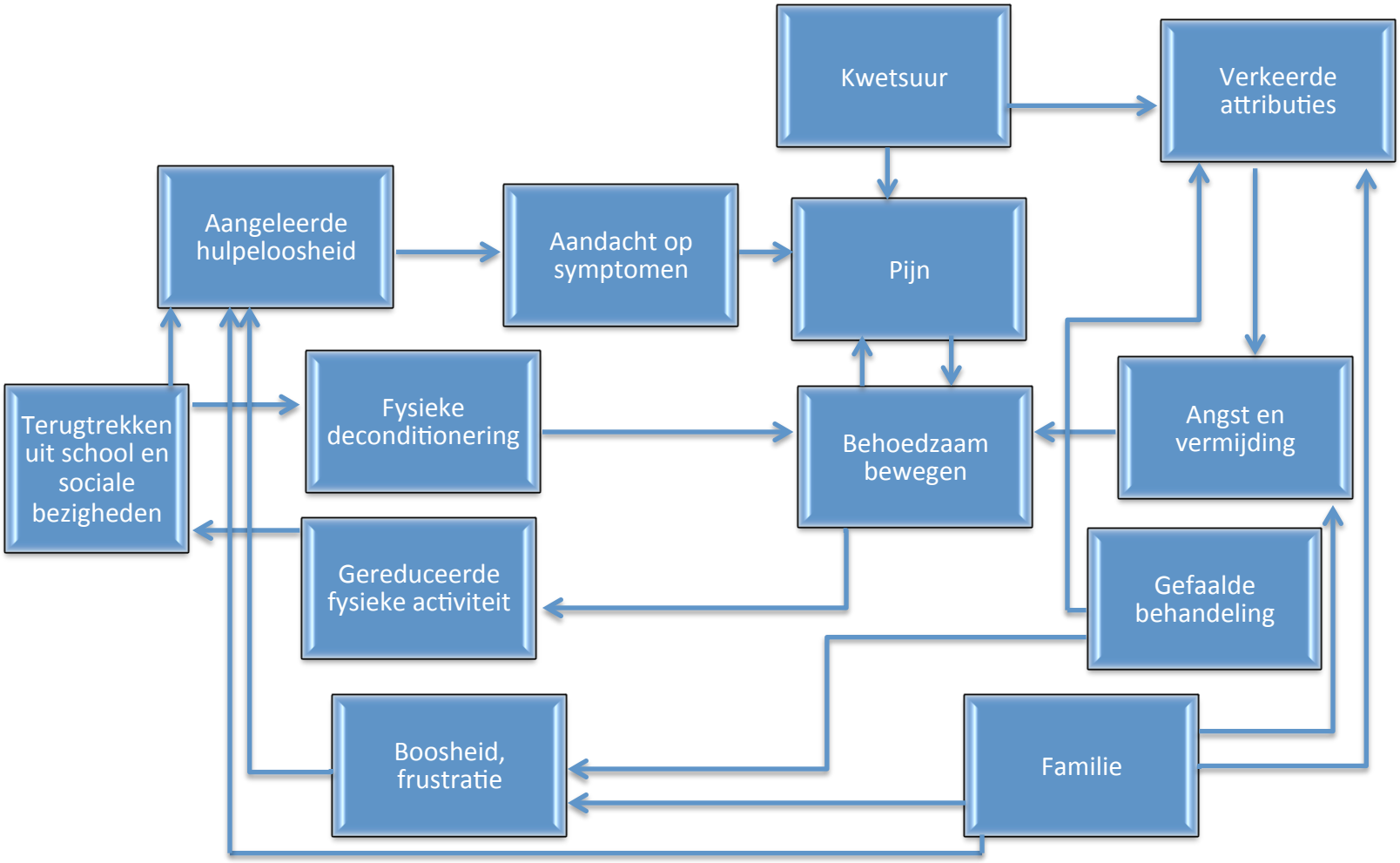

Gevolgenmodel (Van Rood en Visser, 2003)

- Veronderstelling: oorzaak van klachten niet bekend > dus kan niet behandeld worden > bij lang bestaande klachten > wat het herstel verhinderd is belangrijker
- Inventariseren van de klacht en de gevolgen voor dagelijks leven
- Interventies gericht op opheffen instand houdende gevolgen

behandelcentrum DOKO18

Klacht

Deelsverklaarde of onverklaarde klachten, subjectief beleefde of observeerbare klachten, aard, lokalisatie, intensiteit, ontstaan, verloop, begeleidende verschijnselen, verloop van een doordeweekse dag

Ideeën over de klacht

Van het kind, van de ouders, van andere belangrijke personen over de oorzaak
Automatische cognities in reactie op de klachten

Cognitieve en emotionele gevolgen

Aandacht en concentratie problemen: leerproblemen

Stemming:
Angst
Somberheid
Depressieve klachten
Boosheid

Gedragsmatige gevolgen

Verzet tegen beperkingen: Forceren en doorgaan ondanks klachten

Vermijden van activiteiten die leiden tot toename van klachten

Terugtrekken uit sociale situaties

Afname fysieke activiteiten

Lichaamssignalen negeren of juist monitoren

Maatregel om klachten te verminderen: medicijnen, hulpmiddelen

Lichamelijke gevolgen

In en doorslaap problemen

Verandering eetpatroon

Verslechterde conditie

Spierspanning
Spierkracht
Mobiliteit

Sociale gevolgen

Schoolverzuim

Sociale isolatie

Onderlinge relatie ouders

Hulpzoekgedrag

Conflicten

Interactie met leeftijdsgenoten en ouders

doko18.nl

Gedrag en leerproces

- Instandhouding van ziektegedrag staat sterk onder invloed van de reacties uit de omgeving.
- Vier vormen van bekrachtiging liggen ten grondslag aan de leerprocessen:
  1. Positieve bekrachtiging.
  2. Negatieve bekrachtiging/vermijdingsleren.
  3. Niet meer bekrachtigen van gezond gedrag.
  4. Negatieve straf.

- Bevorderen van normaal gedrag werkt volgens dezelfde processen.

dok018.nl

Sanne

doko18.nl

Psychologische basisbehoeften

Self Determination Theory (Deci & Ryan, 1985; Deci & Ryan, 2000 en Ryan & Deci, 2000)

- Competentie: voor vol worden aangezien/geloof en plezier hebben in eigen kunnen
- Relatie: welkom zijn/je veilig en gewaardeerd voelen
- Autonomie: ruimte krijgen/zelf mogen kiezen en verantwoordelijk zijn

- De kwaliteit van de interactie bepaalt, volgens Stevens (2004), de kwaliteit van het pedagogische klimaat.

doko18.nl

Esther

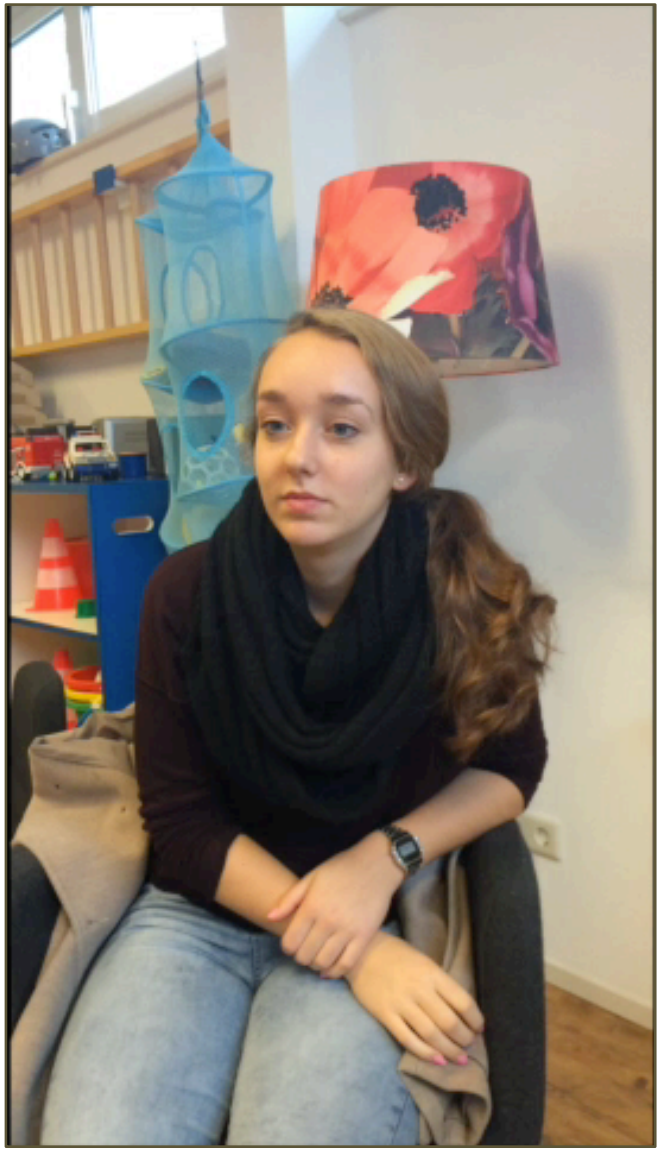

Gert Dedel

doko18.nl

Impact pijnklachten op functioneren op school

Aanwezigheid op school en beperkingen in het functioneren op school hangen samen met:

- Kind factoren:
  - Pijn intensiteit
  - Depressieve symptomen
- Ouder factoren:
  - Pijn catastroferen bij ouders
  - Beschermende respons ouders

Logan et al, 2012

doko18.nl

Wie is er beperkt door pijn?

Negatief:

- Catastroferen (Vervoort et al, 2009 and 2010)
- Pijn gerelateerde angst (Simons et al, 2012)
- Pijn intensiteit (Gauntlett-Gilbert, Eccleston, 2007)
- Depressie (Gauntlett-Gilbert, Eccleston, 2007)

Positief:

- Positieve verwachtingen over mogelijkheden (Huguet et al, 2009)

doko18.nl

Martijn

doko18.nl

Common sense model

(zelfregulatie model van Leventhal)

- Relatie tussen gedrag en gedachten

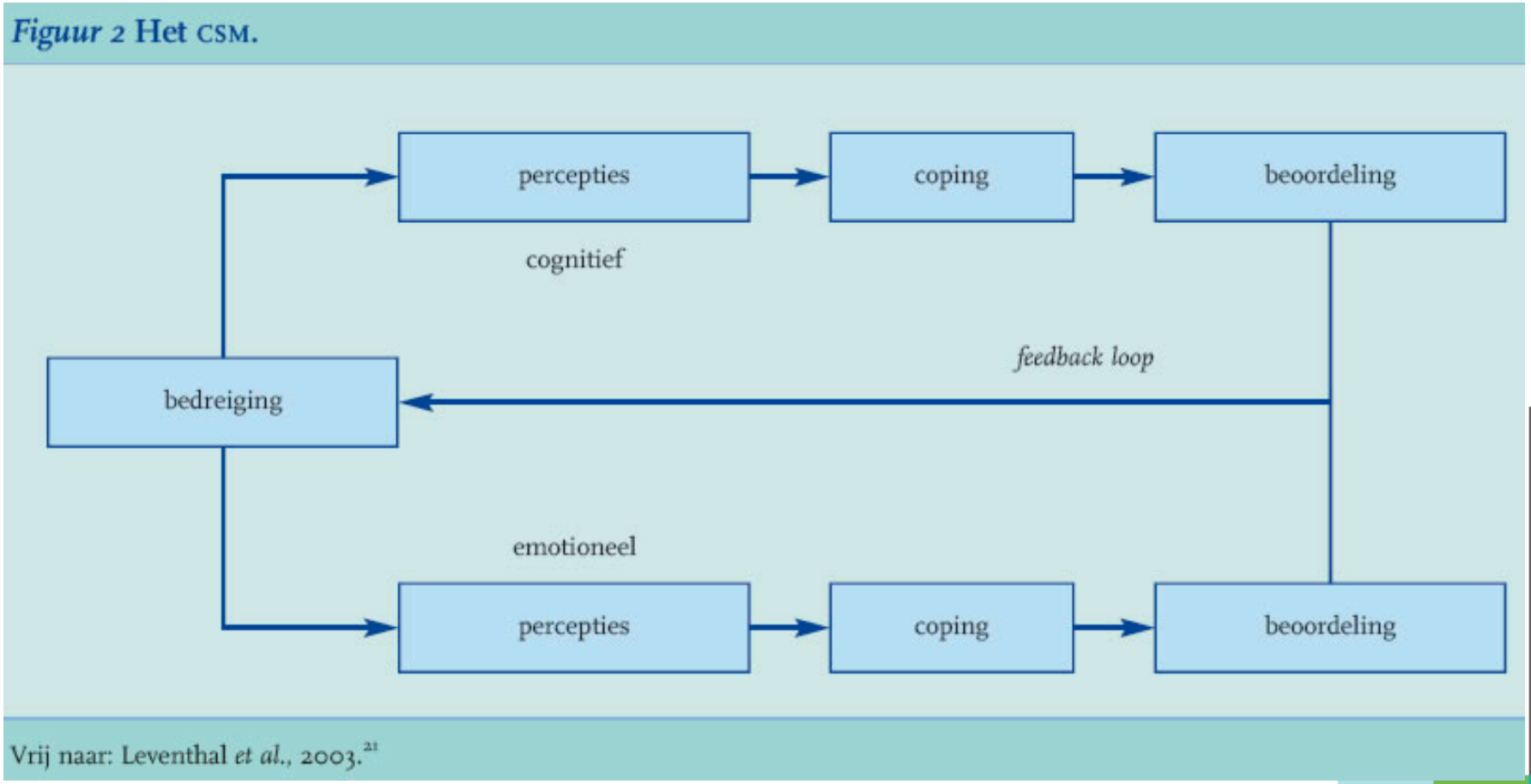

doko18.nl

Common sense model

(zelfregulatie model van Leventhal)

- Domeinen van ziekteperceptie:
  - Oorzaak > gedachten over de oorzaak
  - Consequenties > gedachten over impact op ADL en KvL
  - Identiteit > interpretatie en labelling > symptomen
  - Tijdsduur > verwachting over duur van de klacht
  - Behandelbaarheid > invloed, vertrouwen, verwachtingen, vorm van de behandeling
  - Controleerbaarheid > of en hoe iemand controle kan uitoefen
  - Ziektebegrip> begrip over ziekte en interpretatie klachten
  - Ziektespecifieke percepties > 'bewegen berokkend schade'
  - Emotionele respons

Wat beperkt terugkeer bij CVS.

- Depressie en angst symptomen
- Focus op ziekte en afhankelijkheid
- Minder ervaren autonomie en succes
- Externe locus of control
- Ontbreken aan (h)erkenning

doko18.nl

Esther

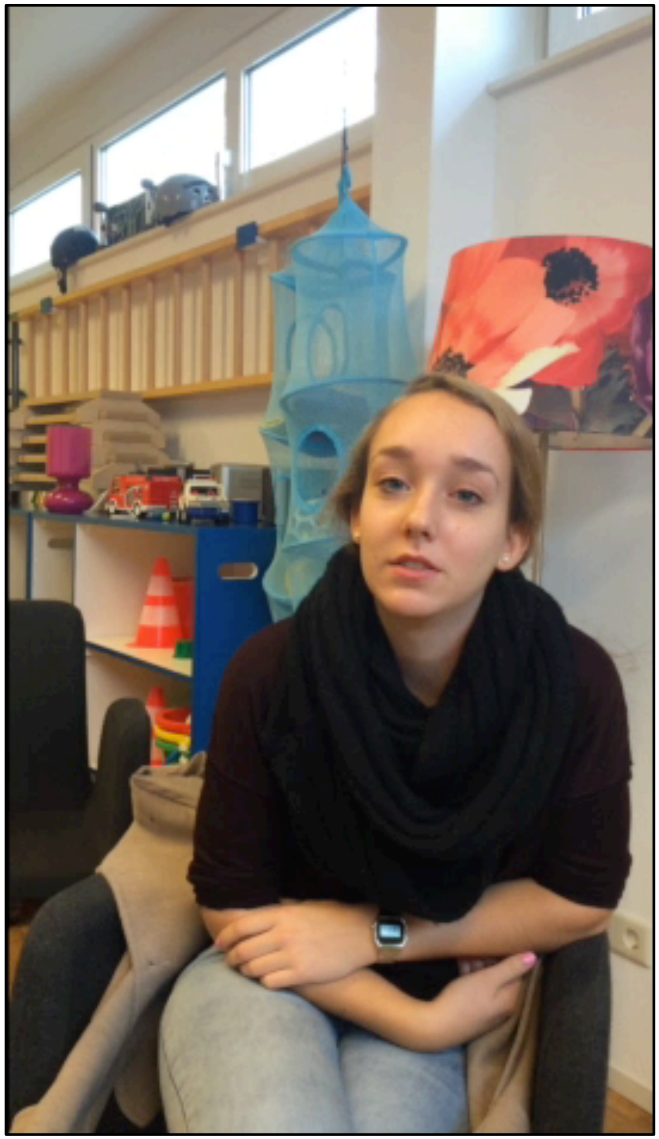

doko18.nl

Casus

- Na een lange periode thuis a.g.v. ernstige vermoeidheid komt Sophie weer op school. Er is weinig contact geweest met haar en haar ouders. Ze heeft besloten het weer eens te proberen en staat ineens in het lokaal van jouw les en je beseft je dat ze lang niet op school is geweest, veel lessen gemist heeft, geen toetsen heeft gemaakt en je eigenlijk niet weet hoe haar situatie nu is.

Opdracht

- Wat doe je als een jongere na een lange tijd weer op school is?
- Overleg met iemand die naast je zit.

doko18.nl

Leonie

doko18.nl

Do's

- Individueel welkom
- Stel iemand gerust: 'Fijn dat je er weer bent'
- Doe wat je beloofd
- Bespreekbaar maken wat er aan de hand is, maar bespreek het met diegene die het betreft
- Verdiep je in het kind, buikpijn is een signaal
- Neem het serieus
- Blijf communiceren: praat met de jongeren
- Betrek ze zoveel mogelijk bij alles
- Wat lukt wel ipv wat niet lukt: benadruk wat goed gaat
- Laat het kind bewegen, laat ze de trap nemen
- Denk in oplossingen
- Stimuleren van de jongeren tot zelf nadenken zorgt dat het probleem meer inzichtelijk wordt
- De ene jongeren heeft een duwtje in de rug nodig, de ander heeft een 'paraplu' nodig
- Time out: ontspan moment
- Verdiep je in de achtergrond

Don’ts

- Ben je er weer eens?
- Wanneer ga je je toetsen inhalen?
- Vergeet de jongeren niet
- Lift pas geven
- Onbegrip
- Kritiek op ziek zijn
- Extra werk
- Aandacht voor ziek zijn
- Straffen
- Niet over de leerling spreken

doko18.nl

Desiree

doko18.nl

Take home message!

- Bedenk dat je met verandering van gedrag te maken hebt: hoe moeilijk is dat!
- Ga uit van autonomie bij de jongere!
- Neem het serieus!
  - ‘het valt vast wel mee’
  - ‘ik zie het niet aan je’
  - ‘op school last, thuis ook last’
- Focus op wat lukt en op succes!
- Creëer veiligheid en vertrouwen!
- Verdiep je in de achtergrond!

dok018.nl